

LECZNICTWO UZDROWISKOWE

**Ruch uzdrowiskowy na terenie województwa kujawsko-pomorskiego
w latach 2015 - 2022**

Województwo
Kujawsko-Pomorskie

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania
Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku

LECZNICTWO UZDROWISKOWE
Ruch uzdrowiskowy na terenie województwa
kujawsko-pomorskiego w latach 2015 - 2022

Autor:

Konrad Kaszuba

Zespół Planowania Przestrzennego w Bydgoszczy

Bydgoszcz 2023

Jedną z ważniejszych dziedzin w rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego jest lecznictwo uzdrowiskowe, mające nie tylko duże znaczenie wizerunkowe, społeczne (poprzez niwelowanie skutków chorób przewlekłych, prowadzenie działań profilaktycznych, rehabilitacji, promowanie zdrowego stylu życia), ale i gospodarcze, związane np. z rozwojem przedsiębiorczości na terenie miejscowości uzdrowiskowych (tworzeniem się przedsiębiorstw związanych z obsługą i zaspokajaniem potrzeb kuracjuszy), wzrostem zatrudnienia oraz dochodów gmin z tytułu uiszczania opłaty uzdrowiskowej. W świetle prognozowanych zmian demograficznych związanych ze starzeniem się społeczeństwa (wzrostem liczby osób starszych), rosnącą świadomością i szeroko propagowanym zdrowym stylem życia oraz coraz częściej diagnozowanymi powikłaniami u osób z przebyłą chorobą COVID-19, zakłada się, iż w kolejnych latach rola tego rodzaju lecznictwa będzie nadal wzrastać. Niemniej to czy uzdrowiska funkcjonujące na terenie województwa będą miejscem destynacji przyszłych kuracjuszy zależne będzie od posiadania konkurencyjnego zaplecza infrastrukturalnego (m.in. w postaci obiektów wyposażonych w nowoczesny sprzęt medyczny, bazy noclegowej o podwyższonym standardzie), oferty medycznej odpowiadającej aktualnym potrzebom kuracjuszy, jak i od właściwego monitorowania stanu sektora uzdrowiskowego i identyfikacji czynników mogących znacząco wpłynąć na jego dalszy rozwój.

W związku z wystąpieniem w 2020 roku stanu epidemii COVID-19, mającego realny wpływ na notowaną wówczas mniejszą skalę ruchu uzdrowiskowego w stosunku do lat poprzednich, przyjęto założenie iż analiza ruchu zostanie przeprowadzona w pierwszej kolejności dla lat wcześniejszych, tj. sprzed pandemii (lata 2015-2019), obrazujących rzeczywisty potencjał sektora uzdrowiskowego w regionie a w dalszej kolejności dla lat 2020-2022.

Na przestrzeni lat 2015-2019 województwo kujawsko-pomorskie za sprawą 3 funkcjonujących na jego terenie uzdrowisk, tj. Ciechocinek, Inowrocław oraz Winiec-Zdrój sukcesywnie umacniało swoje znaczenie i wysoką pozycję w obsłudze krajowego ruchu uzdrowiskowego. Potwierdzają to pośrednio ogólnodostępne dane statystyczne dotyczące m.in. liczby łóżek dostępnych w szpitalach i sanatoriach uzdrowiskowych oferujących świadczenia z zakresu lecznictwa i rehabilitacji uzdrowiskowej oraz liczby kuracjuszy stacjonarnych korzystających z tego rodzaju zakładów lecznictwa uzdrowiskowego (województwo kujawsko-pomorskie pod względem liczby kuracjuszy stacjonarnych lokowało się na 2. pozycji w kraju, ustępując miejsca jedynie województwu zachodniopomorskiemu).

We wspomnianym okresie odnotowano m.in.:

- wzrost średniej liczby łóżek w szpitalach uzdrowiskowych i sanatoriach uzdrowiskowych

Średnia liczba łóżek w szpitalach uzdrowiskowych i sanatoriach uzdrowiskowych w województwie w latach 2015 - 2019 wzrosła z 6 822 do 7 977 (wzrost o 1 155, najwyższy zidentyfikowany wzrost w grupie województw obsługujących ruch uzdrowiskowy¹), czyli o niespełna 17%, wskutek czego udział województwa kujawsko-pomorskiego w kreowaniu potencjału krajowego uległ zwiększeniu z poziomu 15,6% do poziomu 17,6%.

- wzrost liczby kuracjuszy leczonych stacjonarnie² w szpitalach i sanatoriach uzdrowiskowych

W latach 2015 - 2019 liczba kuracjuszy leczonych stacjonarnie w całym kraju zwiększyła się z 731,4 do 782,1 tys. osób (tj. o 6,9%). W tym samym okresie liczba kuracjuszy w województwie wzrosła o 17,6%, tj. z poziomu 129,8 tys. osób do 152,6 tys. osób. Kujawsko-pomorskie na tle pozostałych województw cechowało się najwyższym wzrostem bezwzględnej liczby kuracjuszy leczonych stacjonarnie (wzrost o prawie 22,9 tys. kuracjuszy, podczas gdy w pozostałych województwach, które odnotowały wzrost we wspomnianym okresie, liczba ta oscylowała w granicach od 151 kuracjuszy do nieco ponad 5,8 tys. kuracjuszy). Dzięki temu zwiększył się również udział regionu w obsłudze ruchu krajowego. W 2015 roku

¹ *ruch uzdrowiskowego nie odnotowano na terenie województwa lubuskiego, opolskiego i wielkopolskiego z uwagi na brak na ich terenie funkcjonujących statutowych uzdrowisk*

wynosił on 17,7%, zaś w 2019 roku 19,5% (czyli prawie co 5 kuracjuszy z terenu kraju korzystał z oferty lecznictwa i rehabilitacji uzdrowiskowej w 1 z 3 uzdrowisk w województwie kujawsko-pomorskim).

Zarówno w 2015, jak i 2019 roku wartość wskaźnika osobodni pobytu kuracjuszy mierzonego iloczynem liczby kuracjuszy stacjonarnych i czasu ich pobytu dla województwa kujawsko-pomorskiego była bardzo wysoka i wynosiła kolejno 2,2 mln (17,7% sumy krajowej) i 2,4 mln (19,4% sumy krajowej) osobodni pobytu kuracjuszy.

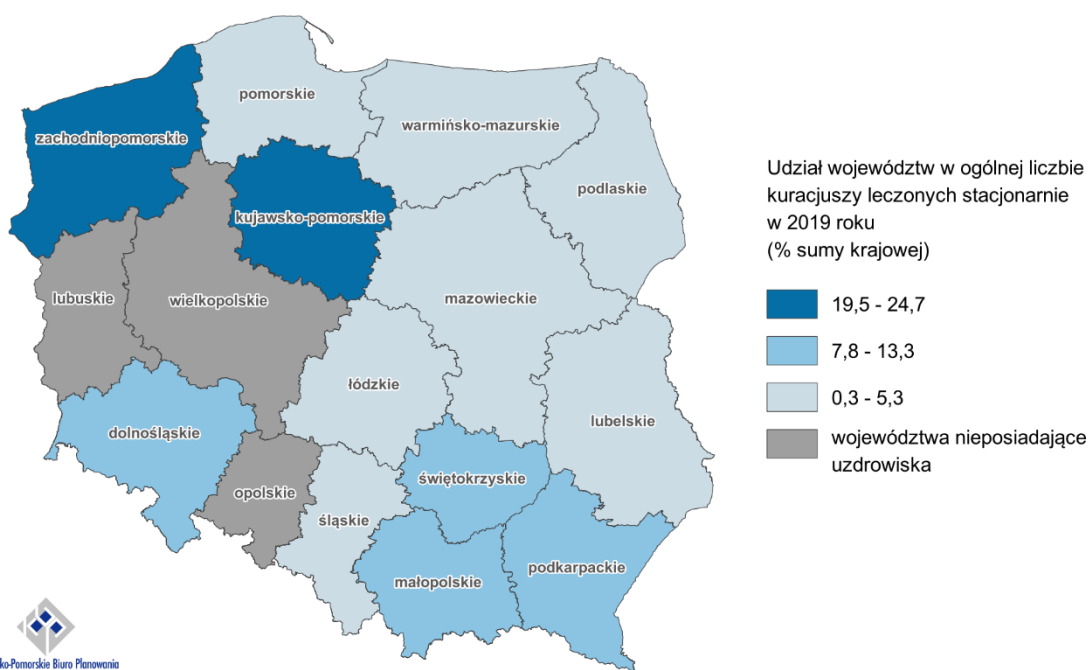
Tab. 1 Liczba kuracjuszy w 2015 i 2019 roku według województw

Nazwa jednostki	Liczba kuracjuszy leczonych stacjonarnie		Zmiana w okresie 2015 - 2019 (osoby)
	2015	2019	
POLSKA	731 453	782 117	+50 664
Dolnośląskie	100 735	104 224	+3 489
Kujawsko-Pomorskie	129 784	152 661	+22 877
Lubelskie	27 830	30 916	+3 086
Lubuskie*	-	-	-
Łódzkie	2 185	2 336	+151
Małopolskie	86 376	89 800	+3 424
Mazowieckie	1 116	4 384	+3 268
Opolskie*	-	-	-
Podkarpackie	58 418	61 394	+2 976
Podlaskie	3 221	9 035	+5 814
Pomorskie	25 978	22 827	-3 151
Śląskie	36 723	41 536	+4 813
Świętokrzyskie	59 270	63 235	+3 965
Warmińsko-Mazurskie	6 315	6 956	+641
Wielkopolskie*	-	-	-
Zachodniopomorskie	193 502	192 813	-689

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

* województwa nieposiadające uzdrowisk

Mapa 1. Udział województw w obsłudze krajowego ruchu uzdrowiskowego w 2019 roku

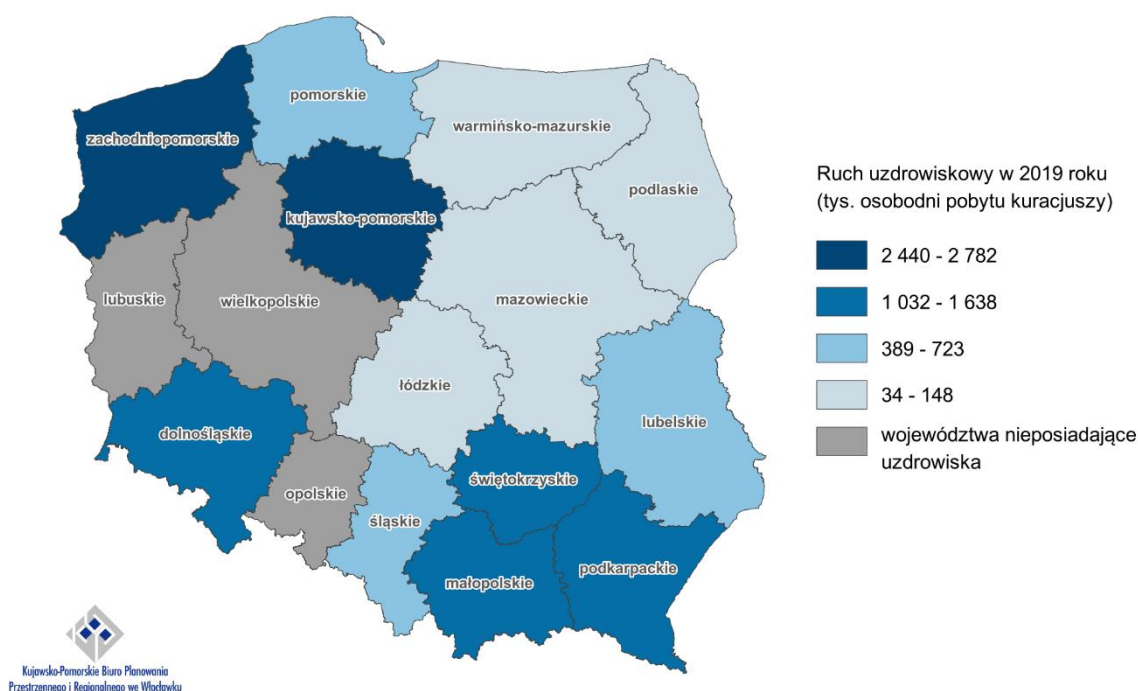
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

- wzrost liczby kuracjuszy leczonych stacjonarnie (pełnopłatnych) w szpitalach i sanatoriach uzdrowiskowych

W 2019 roku kujawsko-pomorskie obsługiwało aż 20,5% wszystkich kuracjuszy w kraju leczonych pełnopłatnie. W stosunku do roku 2015 ich liczba wzrosła o 12,1%, tj. z poziomu 49,2 tys. do 61,3 tys. W efekcie region charakteryzował się najwyższym wzrostem bezwzględnej liczby kuracjuszy leczonych stacjonarnie (pełnopłatnych) wśród województw, które również odnotowały wzrost. W 2019 roku kuracjusze stacjonarni pełnopłatni stanowili ok. 40% pacjentów korzystających ze świadczeń realizowanych na terenie 3 uzdrowisk zlokalizowanych w regionie.

W zakresie wszystkich wymienionych wyżej parametrów (średnia liczba łóżek, liczba kuracjuszy leczonych stacjonarnie, liczba kuracjuszy leczonych stacjonarnie - pełnopłatnych, liczba dni pobytu kuracjuszy leczonych stacjonarnie - osobodni) kujawsko-pomorskie przez cały analizowany okres (lata 2015 - 2019) lokowało się na bardzo wysokiej 2. pozycji w kraju, ustępując miejsca jedynie województwu zachodniopomorskiemu, co potwierdza rolę i duże znaczenie województwa w obsłudze krajowego ruchu uzdrowiskowego.

Mapa 2. Ruch uzdrowiskowy według województw w 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

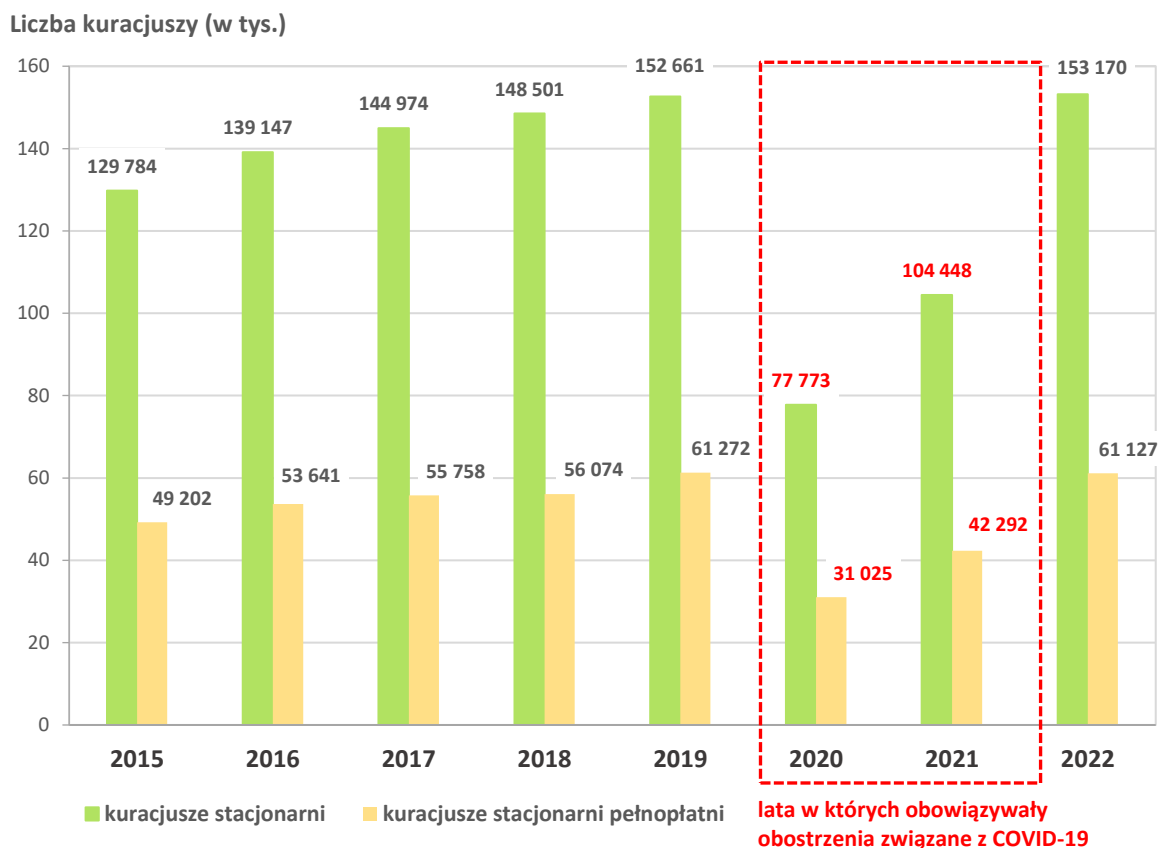
W kolejnych latach, tj. 2020 - 2021 sektor lecznictwa uzdrowiskowego w całym kraju dotknięty został kryzysem wywołanym przez COVID-19. Wraz z ogłoszeniem w kraju stanu epidemii wprowadzone zostały przez Rząd RP restrykcje administracyjne zmierzające do zachowania dystansu społecznego oraz reżimu sanitarnego³, a w początkowej fazie rozwoju epidemii nawet do czasowego ograniczenia wykonywania działalności - zaprzestania realizacji świadczeń⁴ przez zakłady lecznictwa uzdrowiskowego. W efekcie, konsekwencje podjętych decyzji znalazły swoje odzwierciedlenie w liczbie korzystających

³ zmieniono zasady pobytu pacjentów w uzdrowiskach – warunkiem rozpoczęcia stacjonarnego pobytu i leczenia w zakładzie lecznictwa uzdrowiskowego (niezależnie od formy oraz źródła finansowania, bądź współfinansowania pobytu) był negatywny wynik testu diagnostycznego albo zaszczepienie pacjenta przeciwko COVID-19 (pełnym cyklem szczepień potwierdzonym certyfikatem)

⁴ w okresie od 14 marca do 14 czerwca 2020 r. oraz od 24 października 2020 r. do 10 marca 2021 r.

kuracjuszy z oferty szpitali i sanatoriów uzdrowiskowych. I tak, w 2020 roku województwo odnotowało najniższą liczbę kuracjuszy leczonych stacjonarnie na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat. Zakłady lecznictwa uzdrowiskowego w regionie odwiedziło ok. 77,7 tys. kuracjuszy leczonych stacjonarnie, w tym ok. 31,0 tys. leczonych stacjonarnie pełnopłatnych. Tym samym w relacji do samego 2019 roku ich liczba zmniejszyła się kolejno o prawie 75 tys. i przeszło 30 tys. kuracjuszy, co w obu przypadkach stanowiło spadek wynoszący prawie 50%.

Wykres 1. Liczba kuracjuszy leczonych stacjonarnie w latach 2015 – 2022 w woj. kujawsko-pomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

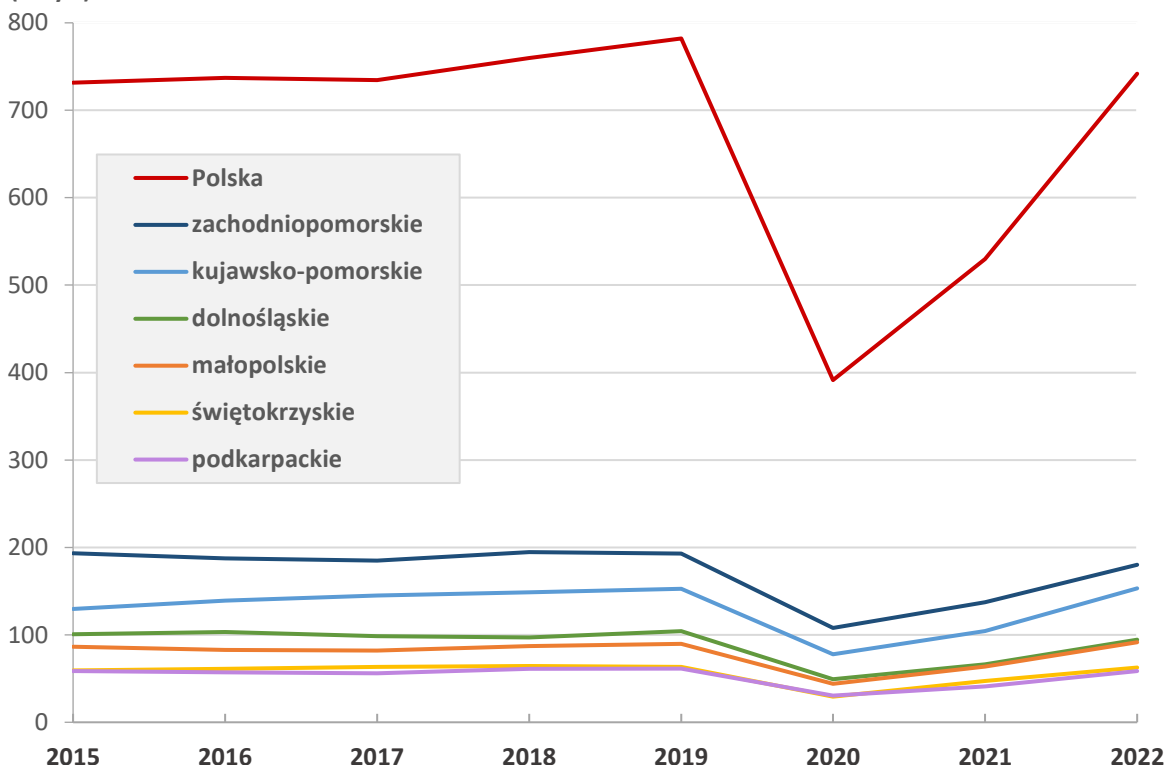
Tendencja spadkowa cechowała jednak wszystkie województwa, przy czym wielkość spadku liczby kuracjuszy leczonych stacjonarnie była różna - począwszy od 40,6% w przypadku województwa pomorskiego do nawet 65,7% w przypadku mazowieckiego. Niemniej kujawsko-pomorskie cechowało się drugim, po zachodniopomorskim najwyższym bezwzględnym spadkiem liczby kuracjuszy leczonych stacjonarnie.

Mimo niekorzystnych zmian w liczbie kuracjuszy kujawsko-pomorskie nadal zajmowało jednak wysoką pozycję w obsłudze krajowego ruchu uzdrowiskowego. W 2021 roku sytuacja wszystkich województw poprawiła się, aczkolwiek odnotowany stan był nadal niższy od tego sprzed 2019 roku.

W 2022 roku tylko 3 województwa osiągnęły wyższy poziom obsługiwanych kuracjuszy niż ten sprzed kryzysu. Obok małopolskiego i pomorskiego było to też województwo kujawsko-pomorskie. Prognozuje się, że skala obsługiwanych kuracjuszy w najbliższych latach zwiększy się.

Wykres 2 Liczba kuracjuszy leczonych stacjonarnie w latach 2015 – 2022 w wybranych województwach*

Liczba kuracjuszy leczonych stacjonarnie
(w tys.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

* 6 województw zajmujących najwyższe pozycje w kraju pod kątem obsługiwanej liczby kuracjuszy

Tab. 2 Liczba kuracjuszy w latach 2019 - 2022 według województw

Nazwa jednostki	Liczba kuracjuszy leczonych stacjonarnie				Zmiana w okresie 2019 - 2020 (osoby)	Zmiana w okresie 2021 - 2022 (osoby)
	2019	2020	2021	2022		
POLSKA	782 117	391 367	529 910	741 988	-390 750	+ 212 078
Dolnośląskie	104 224	49 236	66 448	94 588	-54 988	+28 140
Kujawsko-Pomorskie	152 661	77 773	104 448	153 170	-74 888	+48 722
Lubelskie	30 916	10 889	15 464	21 664	-20 027	+6 200
Lubuskie**	-	-	-	-	-	-
Łódzkie	2 336	1 169	1 511	1 864	-1 167	+ 353
Małopolskie	89 800	43 997	63 798	91 536	-4 5803	+27 738
Mazowieckie	4 384	1 502	1 861	2 234	-2 882	+ 373
Opolskie**	-	-	-	-	-	-
Podkarpackie	61 394	30 514	41 003	58 446	-30 880	+17 443
Podlaskie	9 035	5 265	6 163	8 796	-3 770	+2 633
Pomorskie	22 827	13 561	15 970	25 898	-9 266	+9 928
Śląskie	41 536	16 783	24 418	35 800	-24 753	+11 382
Świętokrzyskie	63 235	29 312	47 049	62 582	-33 923	+15 533
Warmińsko-Mazurskie	6 956	3 487	4 316	5 387	-3 469	+1 071
Wielkopolskie**	-	-	-	-	-	-
Zachodniopomorskie	192 813	107 879	137 461	180 023	-84 934	+42 562

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

** województwa nieposiadające uzdrowisk

Podobną sytuację dla kujawsko-pomorskiego (skala i trend zmian) obserwowano w przypadku liczby kuracjuszy leczonych stacjonarnie pełnopłatnych. Pomimo stosunkowo dużo niższej skali ruchu w okresie 2020 – 2021 (dla porównania rok 2019 - 61,3 tys., rok - 2020 - 31,0 tys., rok 2021 - 42,3 tys., rok 2022 - 61,1 tys. kuracjuszy) region utrzymał wysoką 2. (za województwem zachodniopomorskim) pozycję w obsłudze kuracjuszy na warunkach komercyjnych. Zakłada się jednak, że przy obecnych uwarunkowaniach sytuacja ta w najbliższych latach będzie ulegała poprawie. Niemniej o wyborze przez kuracjusza miejsca realizacji świadczeń z zakresu lecznictwa i rehabilitacji uzdrowskiej w większym stopniu decydować będzie oferta i standard realizowanych świadczeń oraz skala prowadzonych działań promocyjnych. Wszelkie zaniechania w tych aspektach mogą skutkować w przyszłości zmniejszeniem liczby kuracjuszy leczonych stacjonarnie (pełnopłatnie) w 3 uzdrowiskach funkcjonujących na terenie województwa (choć należy podkreślić, iż w tym zakresie region posiada obecnie bardzo mocno ugruntowaną pozycję; kujawsko-pomorskie wraz z województwem zachodniopomorskim i dolnośląskim w 2022 roku obsłużyło łącznie prawie 60% kuracjuszy w kraju).

Tab. 3 Liczba kuracjuszy pełnopłatnych w latach 2019 – 2022 według województw

Nazwa jednostki	Liczba kuracjuszy leczonych stacjonarnie pełnopłatnych				Zmiana w okresie 2019 - 2020 (osoby)	Zmiana w okresie 2021 - 2022 (osoby)
	2019	2020	2021	2022		
POLSKA	299 104	147 840	205 556	267 913	-151 264	+62 357
Dolnośląskie	39 229	17 341	23 099	32 547	-21 888	+9 448
Kujawsko-Pomorskie	61 272	31 025	42 292	61 127	-30 247	+18 835
Lubelskie	12 744	2 122	4 237	5 940	-10 622	+1 703
Lubuskie*	-	-	-	-	-	-
Łódzkie	1 102	499	641	595	-603	-46
Małopolskie	21 501	12 257	17 598	22 194	-9 244	+4 596
Mazowieckie	2 048	182	276	253	-1 866	-26
Opolskie*	-	-	-	-	-	-
Podkarpackie	12 107	4 210	8 719	9 974	-7 897	+1 255
Podlaskie	5 508	3 258	3 742	4 310	-2 250	+568
Pomorskie	8 850	5 911	6 905	13 056	-2 939	+6 151
Śląskie	13 451	4 112	7 251	8 588	-9 339	+1 337
Świętokrzyskie	27 875	10 884	22 266	27 111	-16 991	+4 845
Warmińsko-Mazurskie	732	621	928	1 001	-111	+73
Wielkopolskie*	-	-	-	-	-	-
Zachodniopomorskie	92 685	55 418	67 602	81 217	-37 267	+13 615

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

* województwa nieposiadające uzdrowisk